

KOLANA: DOKUMENTET E KISHËS KATOLIKE

1. Karta e të Drejtave të Familjes
2. Bashkësia Familjare (*Familiaris Consortio*)
3. Kisha nga Eukaristia (*Ecclesia de Eucharistia*)
4. Rerum Novarum
5. Paqja në Tokë (*Pacem in Terris*)
6. Hyji është Dashuri (*Deus caritas est*)
7. Zhvillimi i popujve (*Populorum Progressio*)
8. Besimtarët laikë të Krishtit (*Christifideles laici*)
9. Sakramenti i dashurisë (*Sacramentum Caritatis*)
10. Lufta kundër korrupsionit
11. Dashuria në të Vërtetën (*Caritas in Veritate*)
12. Dinjiteti i Gruas (*Mulieris Dignitatem*)
13. Fjala e Zotit (*Verbum Domini*)
14. Dhuratë dhe Mister (Papa Gjon Pali II)
15. Evangeli i Nuntiandi (Papa Pali VI)
16. Novo Millennio Ineunte (Papa Gjon Pali II)
17. Besoj. Koment i shkurtër i Besojmës Apostolike (Imzot Angelo Massafra)
18. Drita e Fesë (*Lumen Fidei*) (Papa Françesku)
19. Gëzimi i Ungjillit (*Evangelii Gaudium*) (Papa Françesku)
20. Bashkësia Familjare (*Familiaris Consortio*) (Ribotim)
21. Fytyra e Mëshirës (*Misericordie Vultus*) (Papa Françesku)
22. Ti qofsh lëvduar (*Laudato si*) (Papa Françesku)
23. Gëzimi i Dashurisë (*Amoris Lætitia*) (Papa Françesku)
24. Mëshira dhe mëkatarja (*Misericordia et misera*) (Papa Françesku)

LETRA APOSTOLIKE

MËSHIRA DHE MËKATARJA
(MISERICORDIA ET MISERA)

E ATIT TË SHENJTË
FRANÇESKUT

NË PËRFUNDIM
TË JUBILEUT
TË JASHTËZAKONSHËM
TË MËSHIRËS

Enti Botues:
Arqipeshkvia Metropolitane
Shkodër-Pult

PËRKTHIMI
DOM GJERGJ META

KORREKTIMI
LORETA TOMAJ

FAQOSJA DHE GRAFIKAT
LUIGJ MILA

© Copyright: www.vatican.va

© Copyright në shqip
ARQIPESHK VIA METROPOLITANE
SHKODËR-PULT

Shtypur
SHTYPSHKRONJA “VOLAJ”

Dhjetor 2016

PARAQITJE

Mëshira dhe mëkatarja është njëri prej fryteve më të bukura të Vitit Jubilar të Mëshirës, që sapo u mbyll, një Letër Apostolike e Atit të Shenjtë Françeskut, që paraqitet si një përmbledhje e mrekullueshme e një rrugëtimi kaq të dendur dhe të pasur me hir.

Ndërsa falënderojmë Atin e Shenjtë për këtë dhuratë, duam edhe që ajo të arrijë çdo besimtar shqiptar, me qëllim që edhe në këtë tokë të përhapet era e mirë e Mëshirës së Hyjit dhe të marrim sa më shpejt të jetë e mundur fryte prej saj.

Edhe Kisha jonë në Shqipëri e ndien nevojën që ta njohë veten në atë grua mëkatore, “Mëkatarja” e cila, vetëm në pranimin e përvuajtë të gjendjes së vet, është në gjendje të pranojë bollëkun e “Mëshirës”, që vjen prej Hyjit.

Edhe Kisha jonë në Shqipëri i bën hapat e vet duke kërkuar ekuilibrin e drejtë mes Ligjit, që ka një vlerë fillestare, dhe dashurisë, që e tejkalon pafundësisht atë, duke shkuar përtej dhe duke lexuar në zemrën e mëkatarit dëshirën dhe nevojën për t' u falur, me qëllim që të fillojë një jetë të re.

Edhe Kisha jonë në Shqipëri, në fund, nuk dëshiron ta kufizojë Mëshirën e Hyjit, por ka dëshirë të bëjë gjithçka është e mundur për të qenë dëshmi e gjallë e dashurisë, në një kontekst si ky i yni, ku tundimi për të dënuar ndonjëherë është më i fortë, sesa shpresa për t' i parë ata që gabojnë të aftë për t' u shëlbuar. Në fakt, nëse gjithçka kufizohet vetëm te dënimi, atëherë bota do të kishte vende vetëm për mëkatarë të rinj, por me siguri do të kishte më pak hapësirë për persona të bërë të rinj prej mëshirës.

Kështu, duke lexuar këtë Letër Bari-tore, dëshirojmë t' i pranojmë sugjerimet e Atit të Shenjtë dhe t' i zbatojmë ato sa më shpejt të jetë e mundur. Citojmë atë

të një diele të vitit kushtuar thellimit të Shkrimit të shenjtë; angazhimin e meshtarëve për ta bërë Sakramentin e Pajtimit vendin ku dëshmohet butësia e Hyjit, por edhe ku shprehen qartësisht parimet morale të besimtarëve; nisma “24 orë për Zotin” duhet të vazhdojë, që të gjithë ta sprovonjë se ekziston një Hyj i Mirë dhe i mëshirshëm, që i mikpret të gjithë, edhe ata që kanë bërë mëkate të rënda si aborti; vëmendja ndaj familjeve në vështirësi; Dita Botërore e të Varfërve të Dielën XXXIII gjatë Vitit.

Por ftesa e Atit nuk kufizohet vetëm në këto sugjerime, por na hap ndaj “fantazisë së mëshirës”, me qëllim që të jetë për të gjithë ne një nxitje që të vihemi në anën e Hyjit për të bashkëndarë ndjenjat më të larta të zemrës së Tij atërore, që të gjithë i do dhe i fal.

Urojmë që kjo Letër Apostolike të lexohet, të njihet dhe të vihet në zbatim prej të gjithëve, me qëllim që edhe në këtë tokë shqiptare dashuria e Hyjit, nëpërmjet nesh, bijve të vet, të arrijë çdo

person dhe koha jonë të bëhet “kohë e përhershme hiri”, që është prani e vetë Hyjit.

Shkodër, më 8 dhjetor 2016

*† Imzot Angelo Massafra O.F.M.
Arqipeshkëv Metropolit
Shkodër-Pult*

Francesku
të gjithë atyre që do ta lexojnë
këtë Letër Apostolike
mëshirë dhe paqe!

Mëshira dhe mëkatarja janë dy fjalët që Shën Agustini përdor për të treguar takimin mes Jezusit dhe gruas kurorëshkelëse (krh. Gjn 8,1-11). Nuk mund të gjente një shprehje më të bukur dhe më koherente se sa kjo, për ta bërë të kuptueshëm misterin e dashurisë së Hyjit kur takohet me mëkatarin: “Mbetën vetëm ata të dy: mëkatarja dhe mëshira”¹. Sa shumë mëshirë dhe drejtësi hyjnore në këtë tregim! Mësimi i tij vjen dhe i jep dritë mbylljes së Jubileut

1. Te *Gjn 33,5*.

të Jashtëzakonshëm të Mëshirës, e ndërkohë na dëfton rrugën nëpër të cilën jemi të thirrur të ecim në të ardhmen.

1. Kjo faqe e Ungjillit me të drejtë mund të merret si ikona e asaj çka kemi kremtuar në Vitin e Shenjtë, një kohë plot me mëshirë, e cila kërkon ende të kremtohet e të jetohet në bashkësinë tonë. Në fakt, mëshira nuk mund të jetë vetëm për një kohë të caktuar në jetën e Kishës, por përbën vetë ekzistencën e saj, duke e bërë të dukshme dhe të prekshme të vërtetën e thellë të Ungjillit. Gjithçka zbulohet nëpërmjet mëshirës; gjithçka zgjidhet në dashurinë e mëshirshme të Atit.

Një grua dhe Jezusi janë takuar. Ajo ka tradhtuar bashkëshortin e vet dhe sipas ligjit duhet të gjykohej me vrasjen me gurë; Ai, i cili me predikimin dhe dhurimin tërësor të vetvetes, që do ta çojë drejt kryqit, e ka risjellë ligjin e

Moisiut në qëllimin e tij të pastër të zanafillës. Në qendër nuk është ligji dhe drejtësia ligjore, por dashuria e Hyjit që di të lexojë në zemrën e çdo njeriu, për të kuptuar dëshirën më të thellë që duhet të jetë para gjithçkaje. Në këtë tregim ungjillor megjithatë nuk takohen mëkati dhe gjykimi në mënyrë abstrakte, por një mëkatare dhe Shpëtimtari. Jezusi e ka parë në sy atë grua dhe ka lexuar në zemrën e saj: ka gjetur aty dëshirën për t'u kuptuar, për t'u falur dhe për t'u çliruar. Mjerimi i mëkatit është veshur me mëshirën e dashurisë. [Nuk ka] asnjë gjykim nga ana e Jezusit që të mos jetë i shenjuar prej mëshirës dhe dhembshurisë për gjendjen e mëkatares. Atij që donte ta gjykonte dhe ta dënonte me vdekje, Jezusi i përgjigjet me një heshtje të gjatë që ka për qëllim të bëjë të dëgjohet zëri i Hyjit brenda ndërjegjes, qoftë të gruas, qoftë të akuzuesve të saj. Ata

i hedhin tej gurët dhe largohen një e nga një (krh. Gjn 8,9). E pas asaj heshtjeje Jezusi thotë: “Grua, ku janë ata? Askush nuk të dënoi? ...As unë nuk po të dënoj – i tha Jezusi - Shko, por mbas tashit mos mëkato më!” (rr. 10-11). Në këtë mënyrë e ndihmon të shikojë drejt së ardhmes me shpresë dhe të jetë gati ta vërë në lëvizje përsëri jetën e saj; pas tashit, nëse ajo do të dojë ka mundësi “të jetojë në dashuri” (krh. Ef 5,2). Pasi vishet me dashuri, edhe pse mbetet gjendja e brishtësisë, shkaktuar prej mëkatit, ajo tejmbushet prej dashurisë që i mundëson të shikojë përtej e të jetojë ndryshe.

2. Nga ana tjetër Jezusi kishte mësuar me shumë qartësi kur, i ftuar në drekë nga një farise, i ishte afruar një grua e njohur prej të gjithëve si mëkatare (Lk 7,36-50). Ajo i kishte lyer me parfum këmbët e Jezusit, i

kishte njomur ato me lotët e saj dhe i kishte tharë me flokët e saj (krh. rr. 37-38). Reagimit të shkandulluar të fariseut Jezusi i përgjigjet: “Iu falën mëkatet e shumta, sepse tregoi dashuri të madhe. Ai, të cilit i falen më pak, më pak dashuri tregon” (rr. 47).

Falja është shenja më e dukshme e dashurisë së Atit, që Jezusi ka dashur ta zbulojë me krejt jetën e vet. Nuk ka një faqe të Ungjillit që mund t’i ikë këtij detyrimi të dashurisë, që shkon deri në falje. Edhe në çastin e fundit të ekzistencës së vet tokësore, ndërsa gozhdohet në kryq, Jezusi ka fjalë dashurie: “Fali, o Atë, se nuk dinë ç’bëjnë!” (Lk 23,34).

Asgjë, prej asaj çka një mëkatar i penduar vendos përpara mëshirës së Hyjit, nuk i shpëton përqafimit të tij të faljes. Pikërisht për këtë arsye askush prej nesh nuk mund t’i vendosë kushte mëshirës; ajo mbetet gjithmonë një

veprim falas i Atit qiellor, një dashuri e pakushtëzuar dhe e pamerituar. Nuk mund t'i kundërvihemi lirisë së plotë të dashurisë me anë të së cilës Hyji hyn në jetën e çdo njeriu.

Mëshira është pikërisht ky veprim konkret i dashurisë që, duke falur, e shndërron dhe e ndryshon jetën. Kështu shfaqet misteri hyjnor. Hyji është i mëshirshëm (krh. Dal 34,6), mëshira e tij është e amshuar (krh. Ps 136) nga breznia në brezni përfaqon çdo njeri që ka besim te Ai dhe e shndërron atë duke i dhënë vetë jetën e vet.

3. Sa shumë gëzim kanë provuar zemrat e këtyre dy grave, njëra kurorëshkelëse dhe tjetra mëkatare! Falja i ka bërë të ndihen më në fund të lira dhe të lumtura si kurrë më parë. Lotët e turpit dhe të dhimbjes janë shndërruar në buzëqeshjen e atij që e di se dikush e do. Mëshira

ngjall *gëzim*, sepse zemra hapet ndaj shpresës për një jetë të re. Gëzimi i faljes nuk mund të shprehet, por shfaqet çdo herë që ne e provojmë atë. Në fillim të saj gjendet dashuria me të cilën Hyji na del përpara, duke copëtuar kështu rrethin e egoizmit që na mbështjell, duke na bërë edhe ne vegla të mëshirës. Sa domethënëse janë edhe për ne ato fjalë të lashta, që udhëhiqnin të krishterët e parë: “Vishu me gëzimin që gjithmonë i pëlqen Hyjit dhe prej Tij pranohet. Në të Ai kënaqet. Çdo njeri i gëzuar vepron mirë, mendon mirë dhe e përçmon trishtimin [...] Do të jetojnë në Hyjin ata që e largojnë trishtimin dhe vishen me çdo gëzim”². Përjetimi i mëshirës jep gëzim. Mos të lejojmë që të na rrëmbehet [mëshira] nga pikëllimet dhe shqetësimet e ndryshme. Le të mbesë e rrënjosur mirë në zemrat tona e le të na bëjë ta

2. *Pastore di Erma*, XLII, 1-4.

shikojmë gjithmonë me qetësi jetën e përditshme.

Në një kulturë shpeshherë të zotëruar prej teknikës duken sikur shtohen format e trishtimit dhe të vetmisë, në të cilat bien njerëzit, sidomos të rinjtë. Në fakt, e ardhmja duket sikur është peng i pasigurisë, që nuk mundëson qëndrueshmërinë. Kjo shkakton jo rrallëherë lindjen e ndjenjave të melankolisë, të trishtimit dhe të mërzisë, që dalëngadalë mund të çojnë drejt dëshpërimit. Nevojiten dëshmitarë të shpresës dhe të gëzimit të vërtetë, për të flakur tej utopitë, që premtojnë një lumturi të lehtë dhe parajsë artificiale. Zbrazëtia e thellë e shumë njerëzve mund të mbushet vetëm nga shpresa që mbartim në zemër dhe nga gëzimi që rrjedh prej saj. Është shumë e nevojshme të njohim gëzimin që zbulohet në zemrën e prekur prej mëshirës. Le t'i vlerësojmë atëherë fjalët e Apostullit:

“Gëzohuni gjithmonë në Zotin” (Fil 4,4; 1Sel 5,16).

4. Kemi kremtuar një vit të mbushur plot, gjatë të cilit na është dhuruar begatshëm hiri i mëshirës. Si një erë e fuqishme dhe e shëndetshme, mirësia dhe mëshira e Zotit janë derdhur mbi mbarë botën. Ndaj këtij shikimi dashurues të Hyjit, që në mënyrë të vazhdueshme është hedhur mbi secilin prej nesh, nuk mund të qëndrojmë indiferentë, pasi Ai ta ndryshon jetën.

Para së gjithash duam ta falënderojmë Zotin dhe t’i themi: “Përsëri e pëlqeve, o Zot, tokën tënde [...]. Ia fale fajet popullit tënd” (Ps 85,2-3). Është pikërisht kështu: Hyji i ka shkelur fajet tona dhe i ka hedhur në fund të detit mëkatet tona (krh. Mik 7,19); nuk i bie ndërmend më për to, i ka hedhur pas shpine (krh. Is 38,17); sa është larg lindja nga

perëndimi kaq janë larg mëkatet tona prej tij (krh. Ps 103,12).

Në këtë Vit të shenjtë, Kisha ka ditur të dëgjojë dhe ka sprovuar fuqishëm praninë dhe afërsinë e Atit, që me anë të Shpirtit Shenjt e ka bërë më të dukshme dhuratën dhe mandatin e Jezu Krishtit në lidhje me faljen. Ka qenë me të vërtetë një ardhje e re e Zotit në mesin tonë. Kemi perceptuar frymën e tij jetësore, derdhur mbi Kishën dhe, sërish, fjalët e tij na kanë treguar misionin: “Merrni Shpirtin Shenjt. Atyre që jua falni mëkatet, u falen, e atyre që nuk jua falni, nuk u falen” (Gjn 20,22-23).

5. Tani, pas mbylljes së këtij Jubileu, është koha të shikojmë përpara dhe të kuptojmë se si duhet të vazhdojmë me besnikëri, gëzim dhe entuziazëm për ta sprovuar pasurinë e mëshirës hyjnore. Bashkësitë tona do të mbeten të gjalla dhe dinamike në

veprën e ungjillizimit të ri, në atë masë në të cilën “kthimi baritor”, që jemi të thirrur të jetojmë³, do të marrë formë çdo ditë prej fuqisë përtëritëse të mëshirës. Le të mos i vëmë kufi veprimin të saj; le të mos e trishtojmë shpirtin, që tregon gjithmonë shtigje të reja për të ecur, me qëllim që t’u çojmë të gjithëve Ungjillin që shpëton.

Në radhë të parë jemi të thirrur që *ta kremtojmë* mëshirën. Sa pasuri gjendet në lutjen e Kishës, kur i drejtohet Hyjin si Atë i mëshirshëm? Në liturgji, mëshira, jo vetëm kërkohet vazhdimisht, por realisht fitohet dhe jetohet. Prej fillimit e deri në fund të *kremtimit eukaristik*, mëshira më shumë se një herë është pjesë e bashkëbisedimit mes asamblesë që lutet dhe zemrës së Atit, që gëzohet kur dhuron dashurinë e vet të mëshirshme. Pas kërkesës fillestare për falje me thirrjen “O

3. Krh. Nxitja Apostolike *Evangelii gaudium*, 27.

Zot, ki mëshirë”, menjëherë na jepet një siguri: “Hyji i gjithëpushtetshëm pastë mëshirë për ne, na i faltë mëkatet tona dhe na përcjelltë në jetën e pasosur”. Dhe me këtë besim bashkësia mblidhet në praninë e Hyjit, veçanërisht ditën e shenjtë të ngjalljes. Në kohën e Kreshmëve, për shembull, ne lutemi duke thënë: “O Hyj i mëshirshëm, burim i çdo të mire, ti na ke parashtruar si ilaç kundër mëkatit agjërimin, lutjen dhe veprat e dashurisë vëllazërore; na shiko ne që e pranojmë mjerimin tonë dhe, pasi jemi të shtypur nën peshën e fajeve tona, na ngritë mëshira jote”⁴. Më pas kridhemi në lutjen e madhe eukaristike me prefacionin që shpall: “Në mëshirën tënde i ke dashur aq shumë njerëzit sa që ke dërguar Birin tënd si shëlbues, që të ndajë në gjithçka, përveçse

4. *Meshari Romak*, E diela III e Kreshmëve.

mëkatin, gjendjen tonë njerëzore”⁵. Lutja e katërt eukaristike, po ashtu, është një himn kushtuar mëshirës së Hyjit: “Në mëshirën tënde ti u ke dalë të gjithëve përpara, në mënyrë që, ata që të kërkojnë, të mund të të gjejnë”. “Ki mëshirë për ne të gjithë”⁶, është kërkesa këmbëngulëse që meshtari bën në lutjen eukaristike për të kërkuar pjesëmarrjen në jetën e amshuar. Pas lutjes “Ati ynë”, meshtari e zgjat lutjen duke kërkuar paqen dhe lirin prej mëkatit, falë “ndihmës së mëshirës sate”. Përpara shenjës së paqes, që shkëmbehet si shprehje e vëllazërisë dhe e dashurisë së ndërsjellë në dritën e faljes së fituar, ai lutet përsëri: “Mos i shiko mëkatet tona, por fenë e Kishës sate”⁷. Nëpërmjet këtyre fjalëve, me besim

5. *Po aty*, Prefacioni i të Dielave të Kohës gjatë Vitit VII.

6. *Po aty*, Lutja Eukaristike II.

7. *Po aty*, Ritet e Kungimit.

të përvuajtë, kërkojmë dhuratën e bashkimit dhe të paqes për Kishën e Shenjtë. Kremtimi i mëshirës hyjnore kulmon në Flinë eukaristike, përkujtim i misterit të Pashkës së Krishtit, prej nga ku buron shpëtimi për çdo qenie njerëzore, për historinë dhe për mbarë botën. Me një fjalë, çdo moment i kremtimit eukaristik i referohet mëshirës së Hyjit.

Në krejt jetën sakramentore mëshira na dhurohet me bollëk. Nuk është fare pa domethënie fakti që Kisha ka dashur shprehimisht t'i referohet mëshirës në formulën e dy sakramenteve të ashtuquajtura "të shërimit", domethënë të Rrëfimit dhe të Vajimit të të sëmurëve. Formula e zgjidhjes thotë: "Hyji, Ati i mëshirës, që ka pajtuar me vetveten botën, në vdekjen dhe ngjalljen e Birit të tij dhe ka derdhur Shpirtin Shenjt për faljen e mëkateve, të dhashtë nëpërmjet shërbesës së Kishës, faljen

dhe paqen”⁸ dhe ajo e Vajimit thotë: “Me anë të këtij Vajimi të shenjtë dhe mëshirës së Tij të ndihmoftë Zoti me hirin e Shpirtit Shenjt”⁹. Pra, në lutjen e Kishës referimi mëshirës, nuk është vetëm parenetik, është lartësisht *performativ*, domethënë që ndërsa e kërkojmë me besim, na jepet; ndërsa e shpallim të gjallë dhe reale, realisht na shndërron. Kjo është një përmbajtje themelore e fesë sonë, që duhet ta ruajmë të paprekur: përpara zbulimit të mëkatit kemi zbulimin e dashurisë me të cilën Hyji ka krijuar botën dhe qeniet njerëzore. Dashuria është akti i parë me anë të të cilit Hyji bën që ta njohim Atë dhe me anë të të cilit Ai vjen drejt nesh. Për këtë arsye le ta mbajmë të hapur zemrën ndaj besimit se jemi të dashur prej Hyjit. Dashuria e tij na paraprin gjithmonë,

8. *Riti i Pendesës*, nr. 46.

9. *Sakramenti i Vajimit dhe kujdesi baritor i të sëmurëve*, nr. 76.

na shoqëron dhe qëndron afër nesh, pavarësisht mëkatit tonë.

6. Në këtë kontekst, merr një domethënie të veçantë edhe *dëgjimi i Fjalës së Hyjit*. Çdo të diel Fjala e Hyjit kumtohet në bashkësinë e krishterë, në mënyrë që dita e Zotit të ndriçohet prej dritës që vjen prej misterit të Pashkës¹⁰. Në kremtimin eukaristik duket sikur jemi në një dialog të vërtetë mes Hyjit dhe popullit të tij. Në shpalljen e Leximeve biblike, në fakt, ripërshkohet historia jonë e shpëtimit nëpërmjet veprës së pandërprerë të mëshirës që kumtohet. Hyji flet ende sot me ne sikurse me miqtë e vet, “ndalet” me ne¹¹ për të na dhuruar shoqërinë e vet dhe për të na treguar shtegun e jetës. Fjala e tij bëhet interpretuese e kërkesave dhe

10. Krh. KONCILI II I VATIKANIT, Kushtetuta Liturgjike *Sacrosanctum Concilium*, 106.

11. *Po aty*, Kushtetuta Dogmatike *Dei Verbum*, 2.

e shqetësimeve tona dhe një përgjigje e frytshme e tyre, në mënyrë që ne të provojmë konkretisht afërsinë e Tij. Sa rëndësi merr *homelia*, ku “e vërteta na çon drejt bukurisë dhe të mirës”¹², që të fërgëllojnë zemrat e besimtarëve përpara madhësisë së mëshirës! E porosis fort përgatitjen e homelisë dhe kujdesin për predikimin. Sa më shumë meshtari do ta ketë provuar në veten e vet mirësinë dhe mëshirën e Zotit, aq më shumë do të jetë e frytshme homelia e tij. T’u komunikosh të tjerëve sigurinë se Hyji na do nuk është një ushtrim retorik, por kusht besueshmërie e meshtarisë së tij. Pra, përjetimi i mëshirës është rruga kryesore, që ajo të bëhet një kumtim i vërtetë ngushëllimi dhe kthimi në jetën baritore. Homelia, si edhe katekeza, kanë nevojë që të jenë të mbështetura gjithmonë nga kjo zemër rrahëse e jetës së krishterë.

12. Nxitja Apostolike *Evangelii gaudium*, 142.

7. *Bibla* është tregimi i madh, që rrëfen mrekullitë e mëshirës së Hyjit. Çdo faqe është e mbushur plot me dashurinë e Atit, i cili qysh prej krijimit ka dashur të rragojë në gjithësi shenjat e dashurisë së tij. Shpirti Shenjt, nëpërmjet fjalës së profetëve dhe librave të urtisë, i ka dhënë formë historisë së Izraelit në njohjen e butësisë dhe të afërsisë së Hyjit, pavarësisht tradhtisë së popullit. Jeta e Jezusit dhe predikimi i tij e shënojnë në mënyrë përcaktuese historinë e bashkësisë së krishterë, që e ka kuptuar misionin e vet mbi bazën e dërgimit nga ana e Krishtit, për të qenë vegël e përhershme e mëshirës dhe e faljes së Tij (krh. Gjn 20,23). Nëpërmjet Shkrimit të shenjtë, mbajtur gjallë prej fesë së Kishës, Zoti vazhdon t'i flasë nuses së vet dhe i dëfton asaj shtigjet që duhet të përshkojë, me qëllim që Ungjilli i shpëtimit t'u arrijë të gjithë. Kam

shumë dëshirë që Fjala e Hyjit të kremtohet, të njihet dhe të përhapet gjithnjë e më shumë, në mënyrë që nëpërmjet saj të kuptohet më mirë misteri i dashurisë që rrjedh prej burimit të mëshirës. Na e sjell ndërmend me qartësi Apostulli: “I tërë shkrimi shenjt, hyjnisht i frymëzuar, është i dobishëm për të mësuar, për të bindur, për të ndrequr, për të edukuar në drejtësi” (2Tim 3,16).

Do të ishte e rastit që çdo bashkësi, në një të diel të Vitit Liturgjik, të përtërinte angazhimin për përhapjen, njohjen dhe thellimin e Shkrimit të shenjtë: një të diel kushtuar tërësisht Fjalës së Hyjit, për të kuptuar pasurinë e pashtershme, që vjen prej bashkëbisedimit të vazhdueshëm të Hyjit me popullin e vet. Nuk do të mungojë krijimtaria që këto momente të pasurohen me nisma, që i nxisin besimtarët të jenë vegla të gjalla të

përçimit të Fjalës. Sigurisht, ndër këto nisma, është edhe përhapja më e madhe e *lectio divina-s*, në mënyrë që nëpërmjet leximit në lutje të tekstit të shenjtë, jeta shpirtërore të gjejë mbështetje dhe rritje. *Lectio divina* mbi temën e mëshirës do të mundësojë që të preket me dorë se sa shumë fryt vjen prej tekstit të shenjtë, lexuar nën dritën e krejt traditës shpirtërore të Kishës, që padyshim shpërthen në gjeste dhe vepra konkrete dashurie¹³.

8. Kremtimi i mëshirës ndodh në mënyrë krejtësisht të veçantë me *Sakramentin e Pajtimit*. Është ky çasti kur e ndiejmë përçafimin e Atit, që vjen drejt nesh për të na dhënë rishtas hirin që të bëhemi përsëri bijtë e Tij. Ne jemi mëkatarë dhe mbartin me vete peshën e kundërshtisë, mes asaj çka do të kishim dëshirë të bënim dhe

13. Krh. BENEDIKTI XVI, Nxitja Apostolike *Verbum Domini*, 86-87.

asaj çka ndërkohë bëjmë konkretisht (krh. Rom 7,14-21); megjithatë hiri na paraprin gjithmonë dhe merr fytyrën e mëshirës, që bëhet efikase me anë të pajtimit dhe të faljes. Hyji na bën të kuptojmë dashurinë e Tij të pamasë, pikërisht përpara faktit se jemi mëkatarë. Hiri është më i fortë dhe tejkalon çdo kundërshtim të mundshëm, pasi dashuria fiton mbi gjithçka (krh. 1Kor 13,7).

Në Sakramentin e Faljes Hyji na tregon rrugën e kthimit te Ai dhe na fton ta sprovojmë përsëri afërsinë e tij. Është një falje që mund të fitohet, sidomos, kur *fillojmë të duam*. Na e sjell ndërmend edhe Pjetri apostull kur shkruan: “Dashuria mbulon një shumicë mëkatesh” (1Pjt 4,8). Vetëm Hyji i fal mëkatet, por na kërkon që edhe ne të jemi të gatshëm t’i falim të tjerët, ashtu sikurse ai na fal ne: “Na i fal fajet tona, sikurse ua falëm ne fajtorëve tanë!” (Mt 6,12). Sa trishtim

është kur mbesim të mbyllur në veten tonë, të pazotë që të falim! Marrin epërsi inati, zemërimi, hakmarrja, duke e bërë jetën të palumtur dhe duke e bërë të kotë angazhimin e gëzueshëm për mëshirën.

9. Një përvojë hiri, që Kisha ka përjetuar me shumë efikasitet gjatë Vitit Jubilar, me siguri ka qenë shërbimi i *Misionarëve të Mëshirës*. Veprimi i tyre baritor ka pasur si synim të nxjerrë në pah faktin që Hyji nuk vendos kufij për ata që e kërkojnë me zemër të penduar, sepse të gjithëve u del para si një Atë. Kam marrë shumë dëshmi gëzimi për takimin e përtërirë me Zotin në Sakramentin e Rrëfimit. Le të mos e humbasim mundësinë që ta jetojmë besimin edhe si një përvojë pajtimi. "Pajtohuni me Hyjin!" (2Kor 5,20), është përsëri ftesa që në ditët tona Apostulli na drejton, me qëllim që

çdo besimtar të zbulojë fuqinë e dashurisë, që na bën “krijesa të reja” (2Kor 5,17).

Shpreh mirënjohjen time për çdo Misionar të Mëshirës, për këtë shërbim të çmueshëm që është ofruar për ta bërë më të frytshëm hirin e faljes. Kjo shërbesë e jashtëzakonshme, megjithatë, nuk përfundon me mbylljen e Derës së Mëshirës. Në fakt, dëshiroj që të mbetet akoma, deri në udhëzime të reja, si një shenjë konkrete që hiri i Jubileut vazhdon të ekzistojë në pjesë të ndryshme të botës, i gjallë dhe i efektshëm. Do të kujdeset Këshilli Papnor për Nxitjen e Ungjillizimit të ri, që të ndjekë gjatë kësaj periudhe Misionarët e Mëshirës, si një shprehje e drejtpërdrejtë e përkujdesjes dhe e afërsisë time, si edhe që të gjenden forma më koherente për ushtrimin e kësaj shërbese të çmueshme.

10. Meshtarëve u përtërij ftesën që ta përgatisin me kujdes shërbesën e Rrëfimit, pasi është një mision i vërtetë meshtarak. Ju falënderoj shumë për shërbimin tuaj dhe ju kërkoj që të jeni *mikpritës* me të gjithë; *dëshmitarë* të butësisë atërore, pavarësisht peshës së rëndë të mëkateve; *të vëmendshëm* për të nxitur reflektimin mbi të keqen e bërë; *të qartë* në paraqitjen e parimeve morale; *të gatshëm* për t'i shoqëruar besimtarët në një ecje pendestare, duke mbajtur hapin e tyre me durim; *largpamës* në shoshitjen e çdo rasti të veçantë; *bujarë* në dhurimin e faljes së Hyjit. Ashtu sikurse Jezusi përballë gruas kurorëshkelëse zgjodhi të qëndrojë në heshtje për ta shpëtuar nga dënimi me vdekje, ashtu edhe meshtari në rrëfyestore duhet ta jetë zemërgjerë, duke e ditur se çdo i penduar i kujton atij gjendjen e vet personale: mëkatar, por shërbestar i mëshirës.

11. Do të doja që të gjithë ne të meditonim fjalët e apostullit, shkruar afër fundit të jetës së tij, kur i rrëfen Timoteut se ka qenë i pari ndër mëkatarë, “por gjeta mëshirë” (1Tim 1,13). Fjalët e tij përmbajnë një fuqi shpërthyesë, që na shtyn të reflektojmë rreth ekzistencës tonë dhe të shikojmë në veprim e sipër mëshirën e Hyjit për ndryshimin, kthimin dhe shndërrimin e zemrës sonë: “E falënderoj Atë që më dha fuqi – Krishtin Jezus, Zotin tonë – pse më çmoi të besueshëm duke më thirrur në shërbesë mua, që më parë isha blasfemues, salvues, mujshar. Por gjeta mëshirë...” (1Tim 1,12-13).

Të na bien ndërmend me pasion të përtërirë baritor gjithmonë fjalët e Apostullit: “Të gjitha e kanë burimin në Hyjin, i cili na pajtoi me vetvete me anë të Krishtit dhe neve na e besoi shërbesën e pajtimit” (2Kor 5,18). Ne të parët jemi falur në parapamje të

kësaj shërbese; jemi bërë dëshmitarë të universalitetit të faljes. Nuk ka ligj dhe nuk ka urdhër që mund ta pengojë Hyjin ta përqafojë përsëri birin që kthehet te Ai, duke pranuar se ka gabuar, por i vendosur të nisë gjithçka prej fillimit. Nëse ndalemi vetëm te ligji është njësoj sikur ta bësh të kotë fenë dhe mëshirën hyjnore. Ligji ka një vlerë fillestare (krh. Gal 3,24), që ka si qëllim të fundëm dashurinë (krh. 1 Tim 1,5). Megjithatë i krishteri është i thirrur ta jetojë risinë e Ungjillit, “Ligji i Shpirtit Shenjt që më jep jetën në Jezu Krishtin” (Rom 8,2). Edhe në rastet më të koklavitura, kur jemi të tunduar të nxjerrim në pah më së shumti drejtësinë, që vjen vetëm prej normave, duhet besuar te forca që rrjedh prej hirit hyjnor.

Ne rrëfyesit kemi përvojën e shumë kthimeve, që ndodhin përpara syve tanë. Atëherë le ta ndiejmë përgjegjësinë e gjesteve dhe

të fjalëve, që mund të mbërrijnë drejt e në thellësi të zemrës së mëkatarit të penduar, në mënyrë që të zbulojë afërsinë dhe butësinë e Atit që fal. Le të mos i zhvlerësojmë këto çaste me sjellje që mund të kundërshtojnë përvojën e mëshirës që po lypet. Përkundrazi le të ndihmojmë që të ndriçohet hapësira e ndërgjegjes personale me dashurinë e pafund të Hyjit (krh. 1Gjn 3,20).

Sakramenti i Pajtimit ka nevojë që të gjejë përsëri vendin e vet qendror në jetën e krishterë; për këtë arsye kërkon meshtarë që ta vënë jetën e tyre në shërbim “të shërbesës së pajtimit” (2Kor 5,18), në mënyrë që, ndërsa askujt që është sinqerisht i penduar nuk i pengohet hyrja në dashurinë e Atit që pret kthimin e tij, të gjithëve u jepet mundësia të sprovonjë fuqinë liruese të faljes.

Një rast i volitshëm mund të jetë kremtimi i nismës *24 orë me Zotin*

në afërsi të së Dielës IV të Kohës së Kreshmëve, gjë e cila tashmë është pranuar gjerësisht nëpër Dioqeza dhe mbetet një thirrje baritore e fuqishme për ta jetuar fuqimisht Sakramentin e Rrëfimit.

12. Për shkak të kësaj nevoje, në mënyrë që asnjë pengesë të mos vendoset mes kërkesës së pajtimit dhe faljes së Hyjit, u jap tash e tutje të gjithë meshtarëve, në saje të shërbesës së tyre, lejen që të zgjidhin mëkatin e atyre që kanë abortuar. Atë që kisha lejuar në mënyrë të kufizuar gjatë periudhës së Jubileut¹⁴, tani do të jetë gjatë gjithë kohës, pavarësisht çdo gjëje. Dua të ripërsëris me të gjitha fuqitë e mia se aborti është një mëkat i rëndë, sepse i jep fund një jete të pafajshme. Megjithatë, me po

14. Krh. *Letra e Atit të Shenjtë me anë të së cilës jepet indulgjenca e plotë me rastin e Jubileut të Jashtëzakonshëm të Mëshirës*, 1 shtator 2015.

të njëjtën forcë, mund dhe duhet të pohoj se nuk ekziston asnjë mëkat që mëshira e Hyjit nuk mund të mbërrijë dhe ta shkatërrojë, kur gjen një zemër të penduar, që kërkon të pajtohet me Atin. Për këtë arsye, çdo meshtar le të bëhet udhëheqës, mbështetës dhe ngushëllues në shoqërimin e të penduarve në këtë rrugëtim të veçantë pajtimi.

Në Vitin e Jubileut u kisha dhënë besimtarëve, që për shumë arsye shkojnë në kishat e udhëhequra prej meshtarëve të Vëllazërisë Shën Piu X, të merrnin në mënyrë të vlefshme dhe të lejueshme zgjidhjen sakramentore të mëkateve të tyre¹⁵. Për të mirën baritore të këtyre besimtarëve dhe duke besuar në vullnesën e mirë të meshtarëve të tyre, në mënyrë që të arrihet, me ndihmën e Hyjit, bashkimi i plotë me Kishën katolike, caktoj me vendimin tim personal ta shtrij këtë

15. Krh. *Po aty*.

leje përtej periudhës jubilarë, deri në udhëzime të reja rreth kësaj çështjeje, me qëllim që askujt të mos i mungojë kurrë shenja sakramentore e pajtimit nëpërmjet faljes së Kishës.

13. Mëshira ka edhe fytyrën e *ngushëllimit*. “Ngushëllojeni, ngushëllojeni popullin tim” (Is 40,1) janë fjalët prekëse që Isaia profet i shqipton ende sot e kësaj dite, me qëllim që të shkojë te të gjithë ata që vuajnë dhe që kanë dhimbje një fjalë shprese. Le të mos lejojmë të na e rrëmbejnë shpresën, që vjen prej fesë në Zotin e ngjallur. Është e vërtetë, shpesh gjendemi në sprova të vështira, por kurrë nuk duhet të na mungojë siguria se Zoti na do. Mëshira e tij shprehet edhe me anë të afërsisë, të dashurisë dhe të mbështetjes, që shumë vëllezër dhe motra mund të japin kur vijnë ditë trishtimi dhe pikëllimi. Të fshish lotët

është një veprim konkret, që copëton rrethin e vetmisë në të cilën shpesh mbyllemi.

Të gjithë kemi nevojë të ngushëllohemi, sepse askush nuk ka imunitet prej vuajtjes, dhimbjes dhe moskuptimit. Sa shumë dhimbje mund të krijojë një fjalë e thënë me inat, fryt i zilisë, i xhelozisë dhe i zemërimit! Sa vuajtje krijon një përvojë tradhtie, dhune dhe braktisjeje; sa hidhërim përpara vdekjes së personave të dashur! E megjithatë Zoti kurrë nuk largohet kur njeriu i përjeton këto drama. Një fjalë e vetme që të jep zemër, një përqaftim që të ndihmon të ndihesh i kuptuar, një përkëdhelje që të bën ta perceptosh dashurinë, një lutje që të bën më të fortë... janë të gjitha shprehje të afërsisë së Hyjit nëpërmjet ngushëllimit dhënë prej vëllezërve.

Nganjëherë edhe *heshtja* mund të jetë një ndihmesë e madhe; sepse

ndonjëherë nuk kemi fjalë për t'iu përgjigjur dikujt që vuan. Në mungesë të fjalëve mund të zërë vend dhembshuria e atyre që janë të pranishëm, që janë afër, që duan dhe që shtrijnë dorën. Nuk është e vërtetë që heshtja është një akt dorëzimi, përkundrazi është një çast fuqie dhe dashurie. Edhe heshtja i përket gjuhës së ngushëllimit, sepse shndërrohet në një vepër konkrete bashkëndarjeje dhe pjesëmarrjeje në vuajtjen e vëllait.

14. Në një moment të veçantë si ky që po përjetojmë, ku mes shumë krizash, sheh edhe atë të familjes, është shumë e rëndësishme që të mbërrijë një fjalë ngushëllimi në familjet tona. Dhurata e martesës është një thirrje e madhe, të cilës, me ndihmën e Krishtit, i duhet përgjigjur me dashuri bujare, besnike dhe të durueshme. Bukuria e familjes qëndron e pandryshuar,

pavarësisht shumë terrinave dhe propozimeve alternative: “Gëzimi i dashurisë që jetohet në familje është edhe hareja e Kishës”¹⁶, shtegu i jetës që e çon një burrë apo një grua të takohen, të dashurohen dhe përpara Hyjit t’i premtojnë besnikëri njëri-tjetrit përgjithmonë, shpesh ndërpritet prej vuajtjes, tradhtisë dhe vetmisë. Gëzimi për dhuratën e fëmijëve preket prej shqetësimeve të prindërve për rritjen dhe formimin e tyre, për një të ardhme të denjë për t’u jetuar fuqimisht. Hiri i Sakramentit të Martesës jo vetëm e fuqizon familjen, që të jetë vendi i privilegjuar ku përjetohet mëshira, por e angazhon bashkësinë e krishterë, si edhe krejt veprimin baritor, që të dalë në pah vlera e madhe dhe shembullore e familjes. Megjithatë, ky Vit jubilar nuk mund ta humbasë prej syve realitetin e koklavitur aktual të

16. Nxitja Apostolike *Amoris Laetitia*, 1.

familjes. Përvoja e mëshirës na bën të aftë ta hedhim shikimin kah të gjitha vështirësitë njerëzore me qëndrimin e dashurisë së Hyjit, që nuk resht kurrë së pranuari dhe së shoqëruari¹⁷.

Nuk mund të harrojmë se çdo njeri mbart në vetvete pasurinë dhe peshën e historisë së vet personale, që e dallon nga çdo njeri tjetër. Jeta jonë, me gëzimet dhe dhimbjet e saj, është diçka unike dhe e papërsëritshme, që rrjedh nën vështrimin e mëshirshëm të Hyjit. Kjo ka nevojë, sidomos prej anës së meshtarëve, për një shoshitje të vëmendshme, të thellë e largpamëse shpirtërore, në mënyrë që çdokush, pa përjashtuar askënd, çfarëdo situatë të jetë duke jetuar, të ndihet konkretisht i pranuar prej Hyjit, të marrë pjesë aktivisht në jetën e bashkësisë dhe të jetë pjesë e atij Populli të Hyjit, që pareshtur ecën drejt plotësisë së Mbretërisë së

17. Krh. *Po aty*, 291-300.

Hyjit, mbretëri drejtësie, dashurie, faljeje dhe mëshire.

15. Një rëndësi të veçantë ka *çasti i vdekjes*. Kisha e ka përjetuar gjithmonë këtë kalim dramatik nën dritën e ngjalljes së Jezu Krishtit, i cili ka hapur rrugën për sigurinë e jetës së ardhshme. Kemi një provë të madhe me të cilën duhet të përballemi, sidomos në kulturën bashkëkohore, që shpesh ka prirjen ta banalizojë vdekjen, deri në atë pikë sa e kthen atë në një trillim apo e fsheh atë. Përkundrazi, vdekja duhet përballuar dhe përgatitur si një kalim i dhimbshëm dhe i pashmangshëm, por i mbushur me kuptim: ai i aktit të fundit të dashurisë ndaj njerëzve që na lënë dhe ndaj Hyji drejt të cilit ata shkojnë. Në të gjitha religjionet, çasti i vdekjes, si edhe ai i lindjes, shoqërohet me një prani religjioze. Ne e përjetojmë përvojën e krenimit

të varrimit si një lutje plot shpresë, për shpirtin e të vdekurit dhe për t'i dhënë ngushëllim atyre që vuajnë shkëputjen prej personit të dashur.

Jam i bindur se kemi nevojë, në veprimin baritor të gjallëruar prej një feje të gjallë, të bëjmë të preket me dorë se sa shumë shenjat liturgjike dhe lutjet tona janë shprehje e mëshirës së Zotit. Është ai vetë që dhuron fjalë shprese, në mënyrë që asgjë dhe askush të mos ndahet kurrë prej dashurisë së tij (krh. Rom 8,35). Bashkëndarja e këtij çasti nga ana e meshtarit është një shoqërim i rëndësishëm, sepse bën të mundur të jetohej afërsia e bashkësisë së krishterë në momentin e brishtësisë, të vetmisë, të pasigurisë dhe të lotëve.

16. Përfundon Jubileu dhe mbyllet Dera e Shenjtë. Por dera e mëshirës e zemrës tonë mbetet gjithnjë e hapur. Kemi mësuar që Hyji përkulet mbi ne

(krh. Os 11,4), me qëllim që edhe ne t'i përngjajmë duke u përkulur mbi vëllezërit tanë. Malli i shumë njerëzve për t'u kthyer në shtëpinë e Atit, i cili pret ardhjen e tyre, yshtet edhe prej dëshmisë së sinqertë dhe bujare të butësisë hyjnore. Dera e Shenjtë, që kemi kaluar në këtë Vit Jubilar, na ka vendosur në *udhën e dashurisë*, të cilën jemi të thirrur ta përshkojmë çdo ditë me besnikëri dhe gëzim. Rruga e mëshirës na mundëson të takojmë shumë vëllezër e motra, që na shtrijnë dorën, në mënyrë që dikush t'ia kapë për të ecur së bashku.

Të duam të rrimë pranë Krishtit kërkon që të bëhemi i afërmi i vëllezërve, sepse asgjë nuk i pëlqen Atit më shumë se sa një shenjë konkrete mëshire. Prej natyre mëshira bëhet e dukshme dhe e prekshme në një veprim konkret dhe dinamik. Pasi të jetë sprovuar një herë në të vërtetën e saj, nuk ka më

kthim prapa: rritet vazhdimisht dhe ta ndryshon jetën. Është një krijim i ri i përnjëmendtë, që krijon një zemër të re, të aftë për të dashur në mënyrë të plotë, dhe që i pastron sytë për të dalluar nevojat më të fshehta. Sa të vërteta janë fjalët me anë të të cilave Kisha lutet në përgimin e Pashkës, pas leximit të tregimit të krijimit: “O Hyj, që në mënyrë të mrekullueshme na ke krijuar në shëmbëllimin tënd dhe në mënyrë më të mrekullueshme na ke përtërirë e shëlbuar”¹⁸.

Mëshira përtërin dhe shëlbbon, sepse është takimi i dy zemrave: ajo e Hyjit që shkon drejt asaj të njeriut. E dyta ngrohet dhe e para e shëron atë: zemra e gurit shndërrohet në zemër mishi (krh. Ez 36,26), e aftë të dojë, me gjithë mëkatin e saj. Këtu perceptohet të qenit përnjëmend një “krijesë e re” (krh. Gal 6,15): jam i dashur, pra

18. *Meshari Romak*, Përgimi i Pashkës, Lutja pas Leximit të Parë.

ekzistoj; jam i falur, pra rilind në një jetë të re; kam lindur “i mëshiruar”, pra bëhem edhe unë vegël mëshire.

17. Përgjatë Vitit të Shenjtë, veçanërisht “*të premtëve të mëshirës*”, kam mundur të prek me dorë se sa mirësi është e pranishme në botë. Shpesh nuk njihet, sepse bëhet çdo ditë në mënyrë të rezervuar dhe të heshtur. Edhe pse nuk dalin në lajme, megjithatë ekzistojnë shumë shenja konkrete mirësie dhe butësie, që u drejtohen më të vegjëlve dhe më të pambrojturve, më të vetmuarve dhe më të braktisurve. Ekzistojnë me të vërtetë protagonistë të dashurisë, që bëjnë të mos u mungojë solidariteti më të varfërve dhe më të palumturve. Ta falënderojmë Hyjin për këto dhurata të çmueshme, që na ftojnë të zbulojmë gëzimin që na jep afërsia me dobësinë e njerëzisë së plagosur. Me mirënjohje mendoj

për shumë vullnetarë, që çdo ditë dhurojnë kohën e tyre për të shfaqur praninë dhe afërsinë e Hyjit me anë të përkushtimit të tyre. Shërbimi i tyre është një vepër e pastër mëshire, që ndihmon shumë persona për t'iu afruar Kishës.

18. Është koha që t'i lëmë vend fantazisë së mëshirës për t'u dhënë jetë shumë veprave të reja, fryte hiri. Kisha ka nevojë që t'i dëftojë sot ato "shenja të shumta të tjera", që Jezusi ka kryer dhe që "nuk janë shkruar" (Gjn 20,30), me qëllim që të jenë shprehje dëshmuese e frytshmërisë së dashurisë së Krishtit dhe të bashkësisë që jeton prej Tij. Kanë kaluar më shumë se dymijë vjet dhe veprat e mëshirës prapëseprapë vazhdojnë të nxjerrin në pah dashurinë e Hyjit.

Ende sot popullsi të tëra vuajnë urinë dhe etjen, dhe sa shumë shqetësim ngjallin pamjet e fëmijëve

që nuk kanë asgjë për të ngrënë. Masa njerëzish vazhdojnë të emigrojnë nga një vend në tjetrin, në kërkim të ushqimit, të punës, të banesës dhe të paqes. Sëmundja, në format e ndryshme të saj, është një motiv i vazhdueshëm vuajtjeje, që kërkon ndihmë, ngushëllim dhe mbështetje. Burgjet janë vende ku jo rrallëherë, përveç dënimit, shtohen edhe vështirësi shpesh të rënda, për shkak të kushteve çnjerëzore të jetesës. Analfabetizmi është ende shumë i përhapur dhe pengon shumë fëmijë të formohen, duke u rrezikuar nga forma të reja skllavërie. Kultura e individualizmit të skajshëm, sidomos në perëndim, sjell humbjen e kuptimit të solidaritetit dhe të përgjegjësisë ndaj të tjerëve. Vetë Hyji mbetet sot një i panjohur për shumëkënd; kjo përbën varfërinë dhe pengesën më të madhe për njohjen e dinjitetit të padhunueshëm të jetës njerëzore.

Me pak fjalë, veprat e mëshirës trupore dhe shpirtërore përbëjnë ende sot në ditët tona vërtetësinë e ndikimit të madh dhe pozitiv të mëshirës si një *vlerë shoqërore*. Në fakt, ajo na nxit që t'i përveshim mëngët për t'ua rikthyer dinjitetin miliona njerëzve, që janë vëllezërit tanë dhe motrat tona, të thirrur së bashku me ne për të ndërtuar një "qytet të besueshëm"¹⁹.

19. Shumë shenja konkrete të mëshirës janë realizuar gjatë këtij Viti të Shenjtë. Bashkësi, familje dhe individë besimtarë kanë rizbuluar gëzimin e bashkëndarjes dhe bukurinë e solidaritetit. E megjithatë kjo nuk mjafton. Bota vazhdon të pjellë forma të reja varfëriësh shpirtërore dhe material, të cilat kërcënojnë dinjitetin e personave. Për këtë arsye Kisha duhet të rrijë

19. Enciklika *Lumen fidei*, 50.

gjithmonë vigjilente dhe e gatshme për të krijuar vepra të reja mëshire dhe për t'i vërë në jetë me bujari e entuziazëm.

Pra, le të bëjmë çdo përpjekje për t'i dhënë formë konkrete dashurisë dhe në të njëjtën kohë inteligjencë veprave të mëshirës. Kjo e fundit është një veprim përfshirës dhe për këtë arsye priret të zgjerohet si një njollë vaji dhe nuk njihet kufij. Në këtë kuptim jemi të thirrur t'i japim një fytyrë të re veprave të mëshirës, që i njohim prej kohësh. Në fakt, mëshira e tepron; ajo shkon gjithmonë përtej, është pjellore. Është si tharmi që mbrun brumin (krh. Mt 13,33) dhe si një kokërr sinapi që bëhet pemë (krh. Lk 13,19).

Të mendojmë vetëm, si shembull, veprën e mëshirës trupore të *veshësh të zhveshurin* (krh. Mt 25,36.38.43.44). Ajo na çon edhe një herë në fillim të fillimit, në kopshtin e Edenit, ku

Adami dhe Eva zbuluan se ishin të zhveshur dhe, duke dëgjuar Zotin që afrohet, patën turp dhe u fshehën (krh. Zan 3,7-8). E dimë se Zoti i ndëshkoi; megjithatë Ai “ia bëri njeriut e gruas së tij petkat prej lëkure dhe i veshi” (Zan 3,21). Turpi kapërcehet dhe dinjiteti rikthehet.

Le ta ngulim shikimin tonë edhe mbi Jezusin në Golgotë. Biri i Hyjit mbi Kryq është lakuriq; mbi petkun e tij është hedhur short dhe është marrë prej ushtarëve (krh. Gjn 19,23-24); Ai nuk ka më asgjë. Mbi kryq na zbulohet, në një mënyrë të skajshme, bashkëndarja e Jezusit me ata që kanë humbur dinjitetin, sepse janë privuar prej të nevojshmes. Ashtu sikurse Kisha është e thirrur të jetë “petku i Krishtit”²⁰ për të veshur Zotin e vet, ashtu ajo është e angazhuar që të jetë përkrah të zhveshurve të tokës, që ata të rifitojnë dinjitetin nga i cili

20. Krh. Çipriani, *Njësia e Kishës katolike*, 7.

janë zhveshur. “Isha i zhveshur e më veshët” (Mt 25,35), na detyron që të mos e largojmë shikimin prej formave të reja të varfërisë dhe të mënjanimit, që i pengojnë njerëzit të jetojnë me dinjitet.

Të mos kesh punë dhe të mos marrësh pagesën e duhur; të mos kesh një shtëpi apo një tokë ku të jetosh; të diskriminohesh për shkak të fesë, të racës, të gjendjes shoqërore...: këto e shumë të tjera janë gjendje që kërcënojnë dinjitetin e personave, përballë të cilave veprimi i mëshirshëm i të krishterëve përgjigjet para së gjithash me vigjilencën dhe solidaritetin. Sa të shumta janë sot ato situata në të cilat ne mund t’u rikthejmë dinjitetin personave dhe t’i lejojmë të bëjnë një jetë njerëzore! Le të mendojmë vetëm për numrin e madh të fëmijëve që pësojnë lloje të ndryshme dhune dhe që u vjedhin atyre gëzimin e jetës. Fytyrat e tyre

të trishtuara dhe të çorientuara janë të gdhendura në mendjen time; kërkojnë ndihmën tonë për t'u liruar prej skllavërisë së botës bashkëkohore. Këta fëmijë janë të rinjtë e të nesërmes; si po i përgatisim të jetojnë me dinjitet dhe përgjegjësi? Me çfarë shprese mund t'i bëjnë ballë të tashmes dhe të ardhmes së tyre?

Karakteri shoqëror i mëshirës kërkon që të mos qëndrojmë të plogësht dhe që ta përzëmë indiferencën e hipokrizinë, në mënyrë që planet dhe projektet të mos mbesin vetëm fjalë. Shpirti Shenjt na ndihmoftë që të jemi gjithmonë të gatshëm për të dhënë ndihmën tonë, në mënyrë konkrete dhe të painteres, me qëllim që drejtësia dhe një jetë e dinjitetshme të mos mbeten vetëm fjalë të rastit, por të jenë një angazhim konkret, që ka si qëllim të dëshmojë praninë e Mbretërisë së Hyjit.

20. Jemi të thirrur që të punojmë për rritjen e një *kulture mëshire*, bazuar mbi rizbulimin e takimit me të tjerët: një kulturë në të cilën askush të mos e shohë tjetrin me indiferencë dhe të mos kthejë kokën kur shikon vuajtjen e vëllezërve. *Veprat e mëshirës janë "artizanale"*: asnjëra prej tyre nuk është e njëjtë me tjetrën; duart tona mund t'u japin forma të ndryshme, edhe pse i njëjtë është Zoti që i frymëzon dhe unike është "lënda" nga e cila janë bërë, domethënë vetë mëshira, por secila merr një formë të ndryshme.

Në fakt, veprat e mëshirës prekin krejt jetën e një personi. Për këtë arsye ne mund t'i japim jetë një revolucion të vërtetë kulturor, duke u nisur prej thjeshtësisë së gjesteve, që dinë të mbërrijnë trupin dhe shpirtin, domethënë jetën e personave. Është një angazhim që bashkësia e krishterë mund ta bëjë të vetin, e

vetëdijshme që Fjala e Zotit e thërret vazhdimisht të dalë nga indiferenca dhe individualizmi, në të cilën është e tunduar të mbyllet për të bërë një jetë të rehatshme dhe pa probleme. “Skamnorët i keni gjithmonë me ju” (Gjn 12,8) u thotë Jezusi nxënësve të vet. Nuk ka justifikim që mund të shfajësojë një mosangazhim, kur ne e dimë se Ai është njëjtësuar me secilin prej tyre.

Kultura e mëshirës formohet me anë të lutjes së vazhdueshme, të hapjes së ëmbël ndaj veprimit të Shpirtit Shenjt, të familjaritetit me jetën e shenjtërve dhe të afërsisë konkrete me të varfrit. Është një ftesë e ngutshme, që të mos keqkuptojmë se ku është e domosdoshme të angazhohemi. Tundimi për të bërë “teorinë e mëshirës” tejkalohet në atë masë në të cilën ajo bëhet një jetë e përditshme pjesëmarrjeje dhe bashkëndarjeje. Nga ana tjetër kurrë

nuk duhet t'i harrojmë fjalët me anë të të cilave Pali apostull, duke treguar për takimin e tij me Pjetrin, Jakobin dhe Gjonin, pas kthimit, vë në dukje një aspekt thelbësor të misionit të vet dhe të krejt jetës së krishterë: "Vetëm na porositën t'i kujtojmë të vobektët – gjë që jam kujdesur ta bëj në mënyrë të veçantë" (Gal 2,10). Nuk mund t'i harrojmë të varfrit: është një ftesë më shumë se kurrë aktuale, që diktohet me krejt evidencën e saj ungjillore.

21. Përvoja e Jubileut gdhendtë në ne fjalët e Pjetrit apostull: "... ju që dikur ishit të përjashtuar nga mëshira, e që tani e keni fituar mëshirën" (1Pjt 2,10). Të mos e mbajmë me xhelozë vetëm për veten tonë çfarë kemi marrë; të dimë ta ndajmë me vëllezërit që vuajnë, në mënyrë që të jenë të mbështetur nga fuqia e mëshirës së Atit. Bashkësitë tona të hapen dhe të mbërrijnë te

të gjithë ata që jetojnë në territorin e tyre, në mënyrë që të gjithëve t' u shkojë përkëdhelja e Hyjit nëpërmjet dëshmisë së besimtarëve.

Kjo është koha e mëshirës. Çdo ditë e ecjes sonë është shënuar prej pranisë së Hyjit, që udhëheq hapat tanë me fuqinë e hirit që Shpirti Shenjt vë në zemrën tonë për t' i dhënë formë dhe për ta bërë atë të aftë të dashurojë. *Është koha e mëshirës* për të gjithë e për çdonjërin, në mënyrë që askush të mos mendojë se është i huaj për për ta pasur afër Hyjin dhe fuqinë e butësisë së tij. *Është koha e mëshirës,* që të gjithë ata që janë të brishtë e të pambrojtur, të largët dhe të vetmuar të provojnë praninë e vëllezërve dhe të motrave, që i mbështesin në nevojat e tyre. *Është koha e mëshirës,* që të varfrit ta ndiejnë mbi veten e tyre shikimin plot respekt, por të vëmendshëm të atyre që, pasi kanë mundur indiferencën, zbulojnë thelbin e jetës.

Është koha e mëshirës, që çdo mëkatar të mos lodhet duke kërkuar falje dhe të ndiejë dorën e Atit që gjithmonë mirëpret dhe përqafton.

Në dritën e “Jubileut të personave të përjashtuar nga shoqëria”, ndërsa në të gjitha katedralet dhe shenjtërorët e botës mbylleshin Dyert e Mëshirës, kam kuptuar që, si një shenjë e mëtejshme e këtij viti të Mëshirës, të kremtohet në mbarë Kishën, me rastin e të Dielës XXXIII gjatë Vitit, *Dita Botërore e të Varfërve*. Do të jetë përgatitja më e denjë për të jetuar më pas të Kremten e Krishtit Mbret, i cili e ka njëjtësuar veten e vet me të vegjlit e të varfrit dhe do të na gjykojë rreth veprave të mëshirës (krh. Mt 25,31-46). Do të jetë një Ditë që do t’i ndihmojë bashkësitë dhe çdo të pagëzuar të reflektojë rreth faktit se si varfëria qëndron në zemër të Ungjillit dhe rreth faktit se, derisa Lazri qëndron para derës së shtëpisë

sonë (krh. Lk 16,19-21), nuk do të ketë as drejtësi e as paqe shoqërore. Kjo ditë Botërore do të përbëjë edhe një formë të pastër të Ungjillizimit të ri (krh. Mt 11,5), me anë të të cilit do të përtërihet fytyra e Kishës në veprën e saj të përhershme të kthimit baritor për të qenë një dëshmitare e mëshirës.

22. Mbi ne mbeten gjithnjë të drejtuar sytë e mëshirshëm të Nënës së Hyjit. Ajo është e para që hap rrugën dhe na shoqëron në dëshmimin e dashurisë. Nëna e Mëshirës i mbledh të gjithë nën mbrojtjen e petkut të saj, sikurse shpeshherë arti ka dashur ta paraqesë. I besohemi ndihmës së saj amnore dhe ndjekim udhëzimin e saj të përhershëm për të shikuar Jezusin, fytyrën shkëlqyese të mëshirës së Hyjit.

*Dhënë në Romë, pranë Shën Pjetrit më
20 nëntor, e kremtja e Krishtit Mbret i
Gjithësisë, në vitin e Zotit 2016, i katërti
i Pontifikatit.*

Françesku